Контрольный экземпляр

Масса-а-мехкашкара пролетарейн, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай-обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен-орган

«СВЕТ»

Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

63 (4504) | ЕРА, 27 МАЙ, 1971 шу | Мах 2 неп,

Газета арадувл 1923 шера денз

ПХЕ ШЕРА ПЛАН—ХАНАЛ ХЬАЛХА!

МЕХКДАЬТТА КІЕЖ

Ийсалгіча пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашьара шерра социалистически яхь а йоаржаяь хьаькъегча Коржев Алексей Семенович нийлеррачу латтача Эйзлерово № 76 йолча буровой коллективо котало яьккхай. Самардийнаъь сайрийна итт саьхьа дьалха «мехдаьтта кіеж техар цига, 14 миллиметровн штупер гІолла дийнаьхь буси 290 тонн мехдаьтта-лу ду скважина ліанз.

Д. ГАБАЕВ.

КЕРДА СКВАЖИНА

Ужх деношка Старогрозненски буруя тохара балхий управлене № 61 йолча скважиннана буруя тоха доладеннад. Буруядеттаршта хьалхаьнна латта дехзараш довийташ конференци хилар цигА. Скважиннана буруя тохана иллюминация карте латтача центральни диспетчерски служба начальникна Л. Д. Маргосова белгалдаьлхнхар 14 бетта скважиннана тоха деза буруя 4300 метр хилар.

Пусковой конференци кьаьнаьл дьаьча буровой начальникна Г. Кротова, сменни мастера А. Мучаева, Е. Ивахненко, В. Щербанова тешам белар скважиннана буруя тохара балхан 13 бетта шоаш чахдоахгархилараш. Старогрозненски мехкдаьттахой инициатива хьел а лаьца ліара дийнаьх ударни хьисаде хьаьлгІа а буруя тохара шера план 25 декабря кхоачашьа а дош делар цар. Май бетта тоха дезаш хиннна буруя эзар метр йолча 1160 метр буруя тоха дош делар буруядеттаршта. Буруядеттаршта тешаьнна шоай дехзараш тешаьнна хьаьлгІа.

А. ТИЩЕНКО.

тхе штата йоаца корр.

ХАЛКЪА КАНДИДАТАШ

Дечигра-денга яржаш лаг хьал республике РСФСР а Нохч-ГІалгІай АССР а Лакхехьарча Советашкен хьаьхьегамхой депутатий моттигерча Советашкен дечарожамашта еш йола кийчо. Іаьдала паччахьалхкен органаш харжар советски наьха вахаре йоккха событий лоарХіаме политически кампаний с. Социалистически демократе цІей сиина чахлоаргІа июнь бетта хоийтлаГІа ди. Цу дийнаьх дерригача дуненна хьалхашка ціаьхьа а хьаьхьоккаргІа советски халкъо ше барт болаш, хотоаденна, Коммунистически партена боарам боаПаш мутІаьха хилар.

Шоай хоржамашта хьалхарча собраненка РСФСР а Нохч-ГІалгІай АССР а Лакхехьарча Советашкен хьаьхьегамхой депутатий моттигерча Советашкен бахийта ціераш яьхай республика хьаьхьегамхоша шоай пиз ца кхобеш хьаьхьегача, коммунизма гІулакха тешаьчча шоай дикарІболча кьонгийн мехкарийн. Российски Федераце лаккехьарча органа депутаталла бахийта кандидаташ беш вай республике регистраци яьрашта юкъе ва Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода оператор, коммунистически хьаьхьегача ударник А. В. Нефяев, Наурски района «Советская Россия» совхоза комсаг лелаеча бригада бригадир З. С. Писковская, Грозненски район I Мая цІерагІча колхоза хьалха латта доярка В. М. Чеботарева, РСФСР а Нохч - ГІалгІай АССР а халкъа артист М. Эсамбаев, кхьбараш. Нохч - ГІалгІай АССР Лякхехьарча Совета депутаталла харжа оттайбча кандидаташта юкъе ціераш яьхай Социалистически Хьаьхьегама Турпала, КПСС XXIV сьезда делегат хиннача Наьсарен района «Назрановскийн» совхоза доярка Л. Э. Бараховей, Социалистически Хьаьхьегама Турпала ліамаш тегача производственни управлене мотористка М. А. Эушкова, МалгІабинск районе «Кавказ» колхоза баьццаьрашш леладерий бригадира Т. Н. Карповай, дукхачча кхьчар.

РСФСР а Нохч-ГІалгІай АССР а Лаккехьарча Советий, хІаьта ніитта моттигерча Советий депутатала кандидаташ баьрашш халкъа боахама тайп - тайпарча-доаькъошка хьаьхьегаш боа, тайп-тайпара социальни положенеш йола, тайп-тайпара кьаьнех бола нах хиларо хьаьхьокъ ціаьхьа а ліамо а вІашагІйоахаргйоанача доттагІаЛ доЛча болхлойн ахарийн классех, халкъах хьаьннача интеллигенцех, вежарашца долча кьаьнех латташ йола вай общество цхьа барт болаш а болат сина чІоагІа а хилар. Коммунистически мировоззренни кхоатадь, массане а де лерхІар коммунизм хьаьлеЛга долча советски халкъо Коммунистически парте хьалхаенца дуне цецдоькхаш гІулакхашца даьлд Лаьхе точа, цхьан хана тІехьабиса хиннача мехках ишо бола социалистически паччахьалкхе ный, цхьан хана дукхха а дуХхарГІоаца пах дешанза хиннА халкъ вай канарча Іилма, просвещене, Іилма - технически прогресса лаккаленашка кхоачадаьд.

Социалистически обществана карагІдаьннача доккхийча гІулаккех цаІ да къамий боькъоаш вийсьар. Цхьан хана политически, а экономически а Іоткьаьма кІел лаьттача нохчийн гІалгІайн къаман хІанз шоай паччахьалхкел и. Республике дахача дукхха къамий вакалаш ба Нохч - ГІалгІай АССР Лаккехьарча а къаьхьегамхой депутатий моттигерча а Советашка харжа лаьрХіарш.

Боькъоаш муКъаьннай вай мехка хьалсаг. Малаца нехха нийсса боькъоаш кхаьчача вай кхалсаго мехка общественни, культурни, боахама вахаре дисза лаька доаш, массенахьа а доккха хьинар а гойташ. Доккха даька доаш кхалнаха паччахьалхкенна доал деча а. Вай республике гІолла РСФСР Лаккехьарча Совета а, хІаьта иштта Нохч - ГІалгІай АССР Лаьхьарча Советен моттигерча Советашкен депутаталла харжа кандидаташ баьрашта юкъе дукха ба кхалнах. Шеко ян советски парламентарей декхарашца цар маЬсала а санна ціена, хьинаре кхоачашдергхиларах.

ДІадахача шерашка а санна коммунистийн парте боаьрийн блока кандидаташ ба депутаталла харжа оттаьйраш. Вай республике белгалбаьрашца юкъе а ба коммунисташ, комсомольцаш, парте боаьрашш. Уж берригаш а халкъа къонгаш меХкарийн ба, берригаш а ихьтарга шоай низ, эпаьцц, опыт коммунан хьаьлгІа ДІалургІоблаш ба, коммунистически партена мутІахьа, цун политика хьаьлоаьнна ба.

РСФСР а Нохч - ГІалгІай АССР а Лаккехьарча Советашкен хьаьхьегамхой, депутатий моттигерча Советашкен, деча хоржамашта кийчо, етта советски наьха хьинар чІоагІГа айденца хьаьлаьнна чакхдоаьл ухх шера. КПСС XXIV сьезда коммунизм хьаьлЬра, вай мохх дегІаболабабера кердА перспективашца хьаьйийлай. Болхлошен ахархошен ТІайдау кердА лаьхара социалистически декхарашца, арахеца продукци аьсамьнккхара, Советий мехка экономически а тІема а низ чІоагІаГа шоай низ кхобаш. Коммунистийн парте Боаьрийн программа советски наьха хьаьшташ маьххара хилар кхета а деш юцар хІанз хоржамашта кийчо.

Депутаталла харжа оттаьйраш кандидаташта регистраци яьнай хІанз. ХьаГІаьхьаьлий кердА ціераш. ХІанз моттигерча дар коммунистийн пАрте боаьрийн блока кандидаташта шерра агитаци яр да. Из болх бе беза доверенешца, агитатораша, политинформатораша. Цар дувца деза Коммунистически парте хьалхаьнца советски наьха доахача толамех, КПСС XXIV сьезда хьалхашка оттаьйна декхарех, по белгалньча халкъа вахара хьал тоадара программах. Къаьстта теркам тІабахийта дувца деза депутаталла кандидаташ баьрий дикача ГІулаккех, наьха а ДІахайта деза шоаш депутаталла хоржарашца халкъх хьабьина, цун тешам па боабе шоай вахар ДІалургІоалаш, цар тІаьдилла ГІулакх боькъоца кхоачашдергІоалаш бола нах хилар.

Покхха котало яьккхай Грозненски химически комбината коллективо. Ужх шера хьалхарча квартале ше санна йолча предприятеша юкъе яьржача Ерригсоюзни ихье хьалхара моттиг яьккхарах СССР мехкдаьттахимически промышленноста Министерства карара хара тела Ше байракки хьалхара ахчан премин хьожийй Грозненски химически комбината. Коллективашта юкъе хьаькъта лакха хьоХамаш даьхар № 15 йолча цета болхлоша.

СУРТА ТІА: (ьардехьара аьтесьа) лежурни слесарь Ефанов Владимир, воккхаГІа вола аппаратчик Доценко Александр аппаратчик Хамкина Лида.

С. Хутаева сурт.

ТОЛАМИЙ ЛАРД

Октябрьски революцие орден леделеча «Старогрозненфть» НГДУ мехкдаьттахой коллективна инициатива хьал а лаьца ТІаьнна социалистически декхарашца ханал хьалха кхоачашьара оарцаГІаьнний А. Шерипова цІерагІча Грозненски мехкдаьттахоа установкай, цехий коллективашца. Товарни продукци арахецца пхе бетта план ханал хьалха кхоачашье лерхІ цар. Белгалньйна дозлектроцентралий турбинашца, яьшта ремонт лиса ярга хьежа болх дика берба — технологечески оборудование. Ужх шера Ерригсоюзни социалистически яхьх хьалхара моттиг яьккхарах цунна еннай СССР Министрий Советен ВЦСПС карара кара тела Ше байракх. Из Совет доаькъаьчча хьаьрг ГІаьнгІаьнна сварщика Ю. Решетова, М. Батура, слесарий бригада бригадира Ю. Плещакова, слесаря В. Быкова, кхычар.

Х. СУРУДЖАНЦ.

ЭНЕРГЕТИКИЙ ГІОНЧИЙ

Пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашьара «Старогрозненфть» НГДУ мехкдаьттахой инициатива кхоаблаьнь хьалхарийн «Грозненгро» управлене центрально - ремонтно-механически завода коллективо. Лаккара социалистически декхарашца ТІаьнийнал цар ужх деношка. Кхаьхьегама вахте латтача завода болхлоша 1971 шера план 27-на декабре кхоачашца социалистически ціаьнгІаьнгІ ТІаьнийнал. ХІанзара хьа чІоагІа бехкгохаме а завода ремонтникашта, ліана аьлча технологическийна политика керттера лостаийй хьаьхьегара доаькъа сеадза документаш дувцаре ціаьнарі; КПГ Центральни Комитет, КПГ Центральни контрольно - ревизионни комисси хержарийн, КПГ Центральни Комитетийн комиссеш хержар.

Доклад е доо лу КПЧ ЦК Хьалхарча секретара нов. Г. Гусака.

КПЧ лаккера орган йола Чехословаке коммунистически парте сьезд гулвенай. аьлар Г. Гусака, вай парте XIII сьезда хиннарча ТІехьаГІа ДІадахача укх тІехьарча пхе шера дегІаьхара итоаш яр а ДІахо бергболча балха декхарашца белгалдар а дуХХа.

ДІадала шерашца Чехословаке коммунистически парте 50 шера исторе чухь эстарга хьалагІен чоьлханенГІен дар. Вахара дерригача довхоьчу тоссаенна кІоарта корреда лайра вай партен обществан. Цу кризисо барт эгІаЬнер партена чухь, обществен организацийн, паччахьалхкенна болхлоша оргаиашца кетар беллар экономикие, кхоанарча денах болча хьаьхьегамхой тешам боабир, кхерамА кІал оттадийр вай арахьара политически гІулаьхьаьл ЦІеаьлгІаьнгІ ТІехьарча кхерама кІал оттадьлдар халкъа карагІдаьнна революционни ліамаш а социалиЗм хьаьлечча хьаьхинарашца, а, вай мехка социалистически строй ше йолаш хулгга а.

Покхкхийча халонийй шераш дар уж вай партенен социалистически обществе ДІадахар ДІаьхо доклаДчика. Такан биЗаеча бехкгохамагІа ДІаьхаййаьгІ йийш йолаш да, контрреволюце нноаша ешо йоа наступленни юхаЬеча хилар, социалистически строй кІалхарьяьккха хилар. 1969 шера апреле денз партенен обществанен юкъера кризисах юхеийса белгалдаьнаІ ТІаьхьара хьаьлаьнна ТІаьрригаьнна ТІаьрригаьнна ТІаьрриг

МИШТА КХОАЧАШДУ ХАРЖАРХОЙ НАКАЗАШ

Коммунистически партеи вай паччаъьлхченон бокхча теркам тІабохийташ леладу къаьхьагІачоь депутатий Советий депутатташтА харжархота тІадекха декхараш кхоачашдера деташ. Уж харжархой наказаш кхоачашдеш ду каст-каста хьеж исполкомаш, уж деташ сессешка уттаду.

ДІадахача шерашка хиннача жоржамашта хьалхарча собраниеш СССР, РСФСР, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Советашка, моттигерча Советашка депутаттаЛа харжа уттабийча кандидатташ яьлх эзар соврІа некъ ваьккинарг вай республикерча харжарходуш. Теркам тІабахийта хьежачуьг тІехьаГІа царех 5210 некъ ваьккинарг. Теркам тІабахийта хьежачуьг тІехьаГІа царех 5210 некъ ваьккинарг ца дезаРаш белгалдар Нохч-ГІалгІай республика Министерий Совето, министерташа-ГІаьнгамхой депутатий моттигерча Советий исполкомаШа. Дукха балхаш дЕьл ду хана дера харжарходуш. ЛоІаЬ хоаьнаШбаРа. Къаьстта дика йоаьхо еш хиннай ду деташ Грозненски городской, Веданя, Шелковской, Наура, Надтеречни, мишта кхыча районий къаьхьагамой депутатий советий исполкомаш.

1969 — 1970 шерашка партийни организацийн кулгалда: депутаташа, массаЬарча комиссеша, Совета-таша бокхча организаторски болх чаккбахарах кхоачашде аьнна тІаийцаьна 5210 наказах 4500 соврІа наказ кхоачашдаьд, хІаьта юхеЬисарш дІаЬо кхоачашьеш лаьтт. Уж кхоачашдеш 1969—1970 шерашка 759,7 эзар квадратни метр наьх чубаха цІенош дЕьд, 35,2 эзар моттиг йоЬа школаш 900 менги бола больницаш хьалъхьЕ. 4500 моттиг йоЬа берий учреждеший 6690 моттиг йоЬа культурен цІенош дЕьд, мишта дІаЬо лоарХІаме болх чаккбаьккхаб бахача наха бытови хьашташ Ламанделгена, торговле, общественни кхачан предприятий болх тоаьбелгаш, юрташ тоаьнь хозьелга ДІадекхаш харжархоша дЕь наказаш кхоачашдера.

ЦепкхаитІа терко еш хиннай харжархой наказаш кхоачашдера Шаьдта, Ведана, Наура, мишта кхыча районий къаьхьагамхой депутатий Советаша, «Республиканско-ГІоозно» объединенеш, уначкІенО лоарЬра министерствоЬ, наькьий Управленеш.

Къаьстта лоарХІаме я ца дЕьхьЕ Грозненски къаьхьагамхой депутатий городской Совета исполкомо тоаьнь опыт, Горсовета депутатташа тІийна наказаш собраниешка дийнад ухлаьа, ца тІехьаГІа горисполкома отделашка, управленешка уж кІоарТа Іома а дЕь чаккдахара тІаийцар. ХІара наказ хьаьст-къаьста тІаьхьожама карточка леладу горисполкоме. Царна а хьежаш хІара кварталагІа цкъа харжархой наказаш кхоачашдера итог ю уьхьаза. ТІехьаьрча шин шера кхоаза раййца хиннад городской Совета исполкома заседанешка харжарХой наказаш кхоачашдера доп. Дика кхоачашдер харжархой наказаш Шаьдта районе а. Депутаташта деннача 789 наказах 660 кхоачашдаьд, хІаьта нарех 172 кхоачашдеча харжарХоша шоаш хьиЬаре дЕкъа ойаьнад. Юрташ хозьеш, тоаьш 15 эзар сага-лИнаьх къаьхьийгад царо. Укх тІехьарча хана раййеитре культурно-бытови объекташтеш нах чубаха-ча цІеношТен газофикаци яьй, кхаь юрта банеш хьалъхьЕ, шин юрта клубаш культура цІенОш хьалдаьд, мишта кЬмлола балхаш дЕь-ЬЕ.

«Харжархой наказаш кхоачашдера Совета къаьстта духха кергаГІьнад Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета депутаташта, Социалистически Къаьхьагама ТупалаштА, Наьсарен районе «Экажевский» совхоза механизированни звено эзечьеЬойна А. Алборачиевна Грозненски швейно-производственни объединене моттористкана М. Ушаковайна, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета депутата «Октябрьнефть» НГДУ ГІишлОн - монтажни управлене маляра М. Абдулаевайна, мишта кхыбарантА.

Цунна цхьана белгалде доагІа харжархой наказаш кхоачашдера духха кхоачамбошцараш хиннала а, КПСС XXIII съезда хьалхашка» оттадьаьча Лекхараша дІаЬоккхаьв бесса лолабабаьд из болх республика дуккхача городий, районий, юртий Советаша, министерташа, ведомстваша хІаьа а духха кхоачамбошцараш нийслу наказаша учет лелаяра. уж лерттІа кхоачашдера бахка.

Исполнительни комитеташа, министерташа, ведомстваша боагІІача бесса тІаьхьожам ца лоаттабар бахьан долаш дуккагІа дОна наказаш йиллача ханал тІекьагІа кхоачашьадЬ. ШеЬкаштгарча кхоачамбошцарех цаІ да шоаш тІаийца решенеш кхоачашьера деша мотгигерча Советий исполкомаша боагІаш бола тІаьхьожам лоаттабеш ца хилар. Массанахьа чаккъахаш харжарХой наказаш кхоачашдера ,хьаькьеЬа исполкомашен Советий депутаташен отчеташ тела боаХлой собранеш.

Дукха кхоачамбошцараш да республике а харжарХоша уж ДІадахар дехаш.

Къаьстта ноха хьала тІа да бахча нах хиЬ Іалашдера ГІулакх Грозненски, МалгІабика, Шаьда, Наьсарен, ишмта кхыча районашка.

Ишмта эсала лех республике йоькхача юрташка, совхозийн колхозий Центральни усадьбашка бытови хьашташ кхоачашдера. Ушкаьстарах КПСС ЦК, СССР Министрий Совета соцам кхоачашбара ГІулакх а. Бахача наьха бытови хьашташ кхоачашдер цхьаькха пункт йоаьца моттигаш дукха я вайшта.

Наказаш кхоачашдеш Совета-ша беш бола болх кхаьхьагамхой хьашташ кхоачашдера бувзабенна ба. Цудухьа дерриГа де беса Совета-ша из болх дика ВІаштІехьбаккхаран хиннаьха чаккбахарах.

РСФСР, Нохч - ГІалгІай АССР Лаккехьарчен моттигерчен Совета-ташка хоржамаш хила ши кІира соврІа. мара дисадЬ. Цу лоарХІамеча политически кампанена кийлуьш, теркладе деза наказаш кхоачашдеча нийслуш хинна кхоачамбошцараш, керда наказаш кхоачашдера де дезарашш белгалдеда.

ХІара депутата, советски болх-дочун сийлен декхар да КПСС XXIV съезда хьалхашка оттадьаьда декхараш кхоачашдера беррига иэз ТІабахийтар.

С. ШАДИЕВ.
Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета организторски отдела инструктор.

«Ерриг техника, механизмаш, автомашинаш, комбайнаш сеца ца латташ болх беш хила еза!» Ишмта я Шаьда района «Сельхозтехника» МРО мастера Бецигов ШамсудІ да Іомавев ваьна комсомолец А. Джамуханов (аьрдехьа).

СУРТА ТІА: мастер А. Бецигов (дЕьхьа) до Іомавев ваьна комсомолец А. Джамуханов (аьрдехьа).

Д. Васильева сурт.

КПСС XXIV СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЕРГЬА

ЙИЦ А ЯЛЕ ЮСА ТОРОНАШ

Шаькка а дьалтадаЛа юртобахама кхаьхьегамошта хьалхашка укх пятилетКарГа латтарш санна лакха а бекхтокхаме а декхарш. КПСС XXIV съезда Директиваша дІадех колхозийн совхозийн къаьхьегамкоЬара юрта боахама дерриГа доакъош сиХХа дегІадоалделлГа. Наьсарера совхозаш уж декхарш кхоачашде иш болаш я.

Укх тІехьарча хана хьалхийгад цар шоаш рентабельни наькьа тІа йоьла могардоалаш хилар. Эггара тІехьаюсачарех яр «Экажевский» совхоз. ХІаиз пайда тела йоьлеш пай из. Иштта экономика чІоаГІлуш йоаГІа «Октября 40 шу» совхоза а. Районе хьалхара моттиг я пингарча хьайбаш ГІелаДеранна укх шера. Массанет а дукхагІа ешай цар укх шера планал соврІа паччахьалкхенна юртобахама продукци.

Шерагара шерага дикагІа хьуьнкъ наьсарХой ' лаьтташка дІаЬоь культураш а. ЦхьайолчА участкашка кхеду ялат 25—30 центнерга., дІаЬхкоач. Нагахьа санна хий дилла а агротехнически боьхьоаша дІадехьача тайпара Іунал дЕь а цунна эшар дича беркате лаьтта да тха дар.

Иштта цун Іунал де Перташ чуйнна кхаьнка кхьмегаш болх тха кхаьн леладеш укх деноШка. Ерриг культураш хІаиз дІайийна. ЙиннаЬ. Дукхача моттигашка оасара балхаш доладеннаьд. Укх шера кІира тектара тІара 23 центнер кІз. 30 центнер фуьлЬяьха хьажжІаш кхее деннА доШ шоаш кхоачашдергилдарх до тайпна ба уж.

ХІаьта а дуХьхьа хьувькъамаш лаккдаьдар яьнна йоаГІІача тайпара кхуьрьаш тха совхозий экономика. МоллаГІа ладе а цхьаь хІаиаш тІехьь я баьнна- кхмдола ГІулакхаш дицдалийта йиш ян хІаиЗалца санна. Бакьда, хІаиз а духха я тха боахамашка цу тайпара йиш а ешна йиш торгодеш резервашш. Оаха тхоаЬ профсоюзин

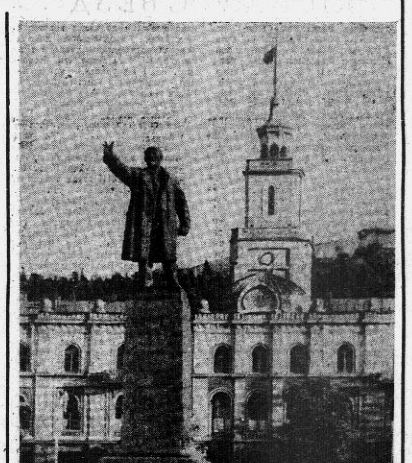

ТБИЛИСИ. Бавча цІерагІча майда тІара В. И. Ленина памятник.

Н. ГРАНОВСКЕ сурт. ТАСС фотокроника.

Механизацех доала беркат

Сунжерча Кирова цІерагІча колхоза чуоттадь хьайбаш кхоаБа ферма бІарга чу яха хІама санна новкъа яр колхозхошта хІаиЗалца. Шу дІадоалдар по колхоза доккхя зе па деш.

ХІаьта хІаиЗалца а ца хьебаЬа «карцацьа ниКъ» нийсбеш йоалл ферма хІаиз. Укх тІехьЬарча хана дика я яхан ювца яьннай из колхозе а ерриГа районе а. Дукха ца хІаиз цу артеле по миссел бокхча пайда йуш производственни участкаш. МалагІа низ ба из ца селла эргаьньхкар?

Механизаше болийтаб цу фермагА из низ. Яь чура боаттІаше а бІайха муж турбаш чу гІоолла хьайбаЬ хьаьш чу хьачуоаГІа, бевант шеЬкеш шода бе доаллаш саг ваьн: транспортерО цІенЮ уж. Хий иштта ше хьачудоаГІа. Массех тайпара доакъар кІийдеш йоьла керда хьаьЬ йоькхА кулин я болх беш. Хьаьдена ялат, отхолаш ше цІенЮ ну нуоне, ше яьш чу дІаГулоаГкаш, ше Іохь, ше кийчьаь, ше кІа а дайте хьаьш чу чаМ бола доакъар Іочумоькхалу.

Иштта наьха кулгалкара хьа а яьккха шоашта хьатІайийцаб механизмаша из кхаьгамаш, хІаьта беч пайдана ферма хьаьхача гІулакх дІадьаьккхад. Из механизаш ешо колхоза хІама дІадахийта дийзадаш аьнча баьккъургІаш. Хьаьте а цох доалча беркатага диллача сов дагадалла хІама дан: из хоХаметта а оттадь пайда бала йоЬеннай ферма вай яьхьача тайпара.

Механизаш ялехьа укхазарча 218 бежана Іунай деш 5 — 6 саг хулар. ХІаиз шиъ мара ваш. Висп уж шиъ, халонах къаьхьаргбоацарех, ца хара тІехьашка барТоеа; парех а ба. Дукха ха я Гелогаев Баширеи Гарнеев Ийсаеи тІехьаЬ-ситнкалла цигА болх бу. Дег тІара рА-за йолаш, дІайЬача дешашца бувц уж чуоттадь хьайбаш кхоаБача цу ферма заведующе Сеьсенюк Евгениях, колхоза кулгалкоша. Дийнахьи буси хІара бежана тІаькхета доЗал килограммал тІех доалийт цар ер шу доаладелча гІоне. Кастта баьшара конвейер йоЬеелча кхы лаКхагІа хургьа из цифра, йоах цар.

КПСС XXIV съезда Отчетни доклада тІа пятилетни программа Директиваш тІа «ІоаГІІа чІа тІаиЗийта белгалдаьккхиЬ да хьайбай боахам, духх дукхагІа дакка дезалга. Уж материаЛаш Іома а еш хьинаре хьаьхьегаш, хІаиз йоЬаш йоьла темпаш лох ца йоЬийташ ер шу кхиЬ дикаьхьа чІоаГІо яьй цу шин скотника.

М. КАРАЕВ.

«СЕРДАЛО»
2-ца оагІо, 27 май, 1971 шу.

КОММУНИСТ, БАШХА-ДИКА ОБЩЕСТВЕННИЦА

Грозненски горпромторга коллективо а вайархоша а чІоаГІа сийдеш доарХІиШ я «Счастье» яхача тика соврІатий отдела заведующий Саракаева Айшет. Ший сийй дейта, лархІийта ховрГалаш я из. Шийца болх бена продавецИй, йІдархой оамалш дика бовз цунна, массаЬа бесаЬен Іимерзен худ из царца. Отдела коллектива бехкарГа ГІулакх - йІдарХочоь бокам из бакхха ший из кхоАчар ду но.

ХІара дийнаЬ аьарашца йІдарХой худ тика тІа, цхьаьбаЬЬа царех хІЬа са- воЬал дера бохам хиле. массаЬа а дика кхоачашдер отдела коллективо йІдарХой хьашташ. СоврІата лаьрХІа цар эшаш дика товар сиХа кийчьаь дІаЬу. ЦхЬа цу тика тІа ешар юхо ва дог доаГІаргдоалш мара дІаЬодаш. Цун кертера бахьан да ше керте латтаЬ отдела коллективо болх нов. Саракаевас хьетамца яІаш-тІехьбекхар.

БарХІ проданеш я отделе болх беш, царех хІаранг оамал йоьх Айшета. КІиарАГІа поэзе-хьоаза беседа ю но царца отдела болх тоабар дувцаш, балха тІа даьнна ГІалат хуле из дуьнна пятиминутке.

Дукхха шерашка торговле балха тІа ше Іоаь опыт дер раьза доалаш дІаЬу нов. Саракаевас отдела продавеШата. Цудухьа цхьа дезал санна барттайна къаьхьагача цу коллективе хьалхийнай торговли балха лика кадраш. ЙІдарХой гаГІонгахьа цхьаькха замечани йоаШаш шоай кулгалхо. хьехарХо, доттагІа (иштта оал цох отдела продвеШаша) санна болх беш ба цига йІдарХоша чІоаГІа доарХІаш бола продавецаш Шабазова Аза, Наурбиева Тома, Фидарова Лида, кхьбараш. Цар массаЬе балха йІдарХоша аУш йоьла характеристика гуш я предложеНе книжка тІа хьежача иштта цар къаьхьагама книжкаш тІа хьежача. ЙІдарХоша, иштта горпромторга кулгалхоша царца баркаЛаш яьаш даь йоазоь дуьхка да.

Бахеча наьха - йІдарХой хьашташ кхоачашдера- царна дукхагІа эша товаРаш тІадара дукха мероприятеш чакхйоьх отдела коллективо, цунна керте латтача Саракаева Айшета. Наха чІоаГІа хоатташ діаЗадаш доЛа товараш вай республикерча я иштта доалаарча вежарашца йоЛча республикашкарча базашкара а ТІаьхуьь цар. Цудухьа цхьа бутт дІабахийтабаш совгІатий отдела коллективо товароборота паччахьалкхен плани кхоачаш да. ешГ. Пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалхА кхоачашЬара лаьхара социалистически декхараш тІа а йІца хьинар кхо ца деш къаьхьегаш я отделе коллектив.

— ЧІоаГІа бекхтокхаме болх ба продавеций бар, — йоах отдела ДІаводеш Саракаева Айшета. — — Оаха массеех саГа кхоачашде деза аьарашца болча йІдарХой хьашташ, царех хІаранг оамал, царна эшар фуд-ха хьажа деза. Дукхкхача нахагаГа бахьаьхьан уж тха коллективнагА барХІ яьаш. Дукха моттигаш нийслу вай гОод Грозне ГІолла чаьх а баьнна кхьчаьхьа болхача наха аьчА хьа а делий цар гаргарча наха цар децнаьнА йІдарХоша соврІаташ ккхуьйІийш. Дукха хьа йоаШаш кхаьнаьхьа цІей долча хана Грозне пхьа дин бийсен даькхА сайцаьча эскарь гІулакх деча наха шоай гаргарча наха соврІаташ-кийч а даь ДІадахийтар тІадиллар отдела коллективна. Цар дийхар кхоачашдер Айшета. Цуо тІехьаГІа соврІаташ дІаийцаьчергара иштта из заказаш даьхьа эскарг ГІулакх дечергара баркаЛ яьаш кьхаташ кхьаьгар. Отдела коллективна балхах-лаьца уж таПца ваьккаш кхы дукхха а доаладе йиш ю.

МассаЬа а балха тІа хаЛагІа болх мотти ешаш оамал я нов. СаракаевАГ. Цудухьа яьа а хилр ваьгІу из торговле балха 1954 шера дена торговле болх беш я Айшет. Ше из болх бе йоЛаелча денз балха тІа ГІалат яьаьна шийца бечк бАйтабаш цо. ХІана ше болх бечА тика тІа балха моттиг ца хуьщаш цо къаьхьга 12-ГІа шу да. ЮХьхьашца массеех шера йоькхаГІийла продавец йоЛаш къаьхьег

ДАЬХЕННА — ДУККХАГІА ДУЛХ

КПСС XXIV-ча съезда юртобазама кхаьхьегамхошта хьалхлаца бехкоххаме дехкаран оттаадаьд ухх кердача пятилетке. Уж кхоачашдара эгтара хьалха эшин дар юртобазама болххой кхаьхьегамхошта дика дІаштІехьбаккхар да. Иштта дьайбай продукци алсамъяккхара резервашт лоха а лохаш, царех бинза пайда эца беза, болххой кхаьгаьмкх оисарле лакхъара, пар балханагера безам соббажкхара моральиз а материальиз а мероприятеш чаккхъях еза. Цу мероприятеш теркам тІа а бадийта гІулакхаш леладьыча тха боахама колхозникашца дика кхаьхьгама толамашт дьхьар дІадахача шера. Иштта, 1970 шера 97 эзар соме пайда бер Орджоникидзе ІІІеранГа колхозо. ХІаьта барХІлагІча пятилетка юртобазама продукци яккхарн из паччахьалхдигга доахкарг пхе шера плен дІаьгІ шера кхоачашІир.

Лекхача кхаьхьегама хьокханошца дІадолаьдьд боахама ер шиъ а. КПСС XXIV съезд ший Варенгешкина юртобазама болхлошта хьалхашка уттадаьдь бехкхаме дехкаран толамша кхоачашдара шерра социалистически яьх а йоаржаьвь, ер шиъ ВКЛОПСдаьнача хьадхарча дийнахь дина доккхий толамашт доахаш кхаьхьеаш ба боахама кхаьхьегамхой.

«Цамогаш хиина е ахка даьта дешна цхьа бежан юкъера па доалийташ дика тоаденна Іангара дьхьар дерриге доахан. Цо торо хІитІитар паччахьалхенга дуХх дохкарг кердача пятилетке дьлхарча ах шера план КПСС XXIV съезд йолалуш кхоачашье. Хьаьта планал дика лохарІа ба цхьа центнер дулх дахкхарг дІабоаг мах а. Кхоачашдьдьа боахама хьайбаш леладелрашца хІара бІаь Іатта тІехьа бІаь Іаса хуллйтаргда яьнна дешна лоп а. ХІаьз ухх дерригаш а дьалхедаргга берриге из тІабаийта кхаьхьегаш ба колхозхой.

Колхоза дерригга доахкан доаммаш дьгІенашка доаждаде дІаьжгІа ухх деношка. Хьайбашкара йоаккха продукци лакхъара, цунга дІабода мах лохбара лоарХІаме резерв я доаммаш дьгІенаш. Мах бала ца белаца дьаьгІарйгІ ганз я из. Цуо соврІа доахаш доамашка дажа дигача хьайбаш леладелрй торо хуо мукъьаьнчаьнга дьгІенашора йуо хьакка а.

Хьайбашкара йоаккха продукци алсамъяккхара дьакъе керттера дар да доаькьара база чІоагІІ-ярг. ХІаьта хІара шера кхаьстта бІаьстан юхьхь. доакъар кхоачадала а доладийаь хало оз боахама дьайбаш леладелрашца. Цуо соврІа ухх шера дика лийбад доахан. Цудухьа планагІа 50 гектара тІа е езаш хиннача 120 гектара тІа йийра суданка, 10 гектара тІа горох, планал соврІа йийнай дуккхача шерашца тІаьовла баьдьд. Боккха пайда баккха уйла я хьайбаш леладелрий Іалама дьгІенеч а. ХІара

1971 — 1975 шерашка СССР Хьалхьа боахам дегІаьболаьбара пхе агра планах йолаш КПСС XXIV съезда Директивашка ашнад: «Фещарча линешка юкъейолайойла керда комфортабельнийха дела экономически ца йоаьхьа самолеташ, татал массагІйола пассажирски самолеташ болх бе йоаьлийтА. Магистральни мотттигечен лиинешкарга аэропортий сеть шерьеш».

«Аэрофлот» яха дунен тІа эгтара йоккхагІйола авиакомпаний йоккхийча планашца чуеннай йийсаІІІІ пятилетке. Цу планех лаьмш журналисташца ше хьаьмаьь пеш гражданский авиаце министра Б. П. Бугаева хоам бир.

ХІаьнз дІайолеаннача пятилетка карарзаьрьгІа эгтара керда ГІоаьла авиационни техника, самолеташ лелаеча автоматизаци ера ХІаьнзара ГІирсаш. Аэрофлота лиинешца ГІа арайоьла керда сиха дела авиалайнерашт: «ТУ-154», «ТУ-134А», «ИЛ-62».

Мехка хІара вИьлагІча сагага кхоач Аэрофлотагара ГІулакх.

1975 шера авиапассажирашца 120 миллионгара кхоачаргІа.

Тоаде дезарда авиалиинешка наха деш дола ГІулакх. Дуккхача йоккхийча городашкара аэропорташ хаоттам моллагІа бале а самолеташ — полуавтоматически Іойоссаеш йолча комплексашца Іалашьеш лаьт. Аэропортий сеть шерьеш и, хьалъеш латт керда аэровокзалаш, юкъейолаьргІа билеташтА автоматически бронировани ярен уж дохкарен автоматически система, муХ тІаьоттарен тІера Іобаккхарен баахьнта механизаци ю.

СУРТА ТІА: «МИ-8» яха вертолет Анбга яхача лоаман юрта (Краснодарски край). Юртара Адлер яхача городе уха ках дуХьала мотттигечаьа яха бедаьн ба.

«МИ-8» яха комфортабельнийа пассажирски вертолеташ хаддаьна Аэрофлота моттигашкарча лиинешка лелаш я. Кьаьстта «ГоагІа пайда ец царех Іаьжка лоаман районашка.

В. СОЗИНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Хьалхара моттиг яьккхай

Біаррчаеча шера ударин къаьхьгІа Дайолаь Октябрьскі революцІе орден лелаеча «Старогрозненскі» НГДУ мехкдьаттахоай инициативаца хьал а лаьца хьинаре кхаьхьегаш ба вай республикера бурудеттарашт. Царна кхоьхь а белгалъяьлца дика кхаьхьег С. А. Темирзен керте латтачча Малгобекски бурух тохара балхий управлекс коллективо. В. И. Ленин орден лелаеча «Грозненскі» объединенача чІоагІачча. бурух тохара балхий управленцаш юкъе эгтара хьалха, 24 мас, бурух тохара пхе бетта плян кхоачашьяьл цо. Чоалхацеча геологически хьалхьаьца ухх шера управлене бурудеттарийа 12 эзар метр бурух техад. Ер бутт боалехьь планагІа хьаьгІачул соврІа 600 метр бурух тохарга цер. Бурухтохара болх аттача баккхара, химически болотаьрах, кхаьхьоа эзаьрна кхоьйтара управлене рационализаторша кийч а ях производственно юкъейийьаьча рационализаторски предложеннаш уж шера плен кхоачашьяьл цо. Уж толамаш доахача хьинаре къаьхьийгад опытни мастерашца ше Гременюка, Кудрящева, кхы дуккхачар а.

М. ЛЕВИН.

КХОАНА-ПОГРАНИЧНИКА ДИ

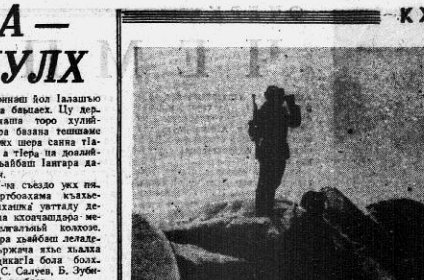

Чукотски лаьттан тІера доазув лорадерш.
Р. Заягельске сурт.
ТАСС-фотохроника.

ПАЙДА ЭЦ РЕЗЕРВАЕХ

Кердача пятилетка хьалхарча шера шоашта хьалхашца латтта дехкаран хоачашдара берриге из тІабахийта кхаьхьег Гудермесса района «Новогрозненский» совхоза хьайбаш леладелрашца. Дикачча хьокхамашца чаккхъяьккхар цар ийслагІча пятилетка хьалхара квартал. ПланагІа 115 тонн яьккха езаш хиннача, 136 тонн яьккхар цар шура, паччахьалхенгга на йоХкара план 104,5 процент хоачашІир.

Кьаьстта лаьхьеннад доахан леладелрий кхаьхьегама толамашт уХх тІехььарча хана. Хоалуш лакхъалар доахана продукци уж доаажде доладийча. ХІара дешна юкъера лаьрХІача 2800 килограмм шура йоаккх доярашца май бутт болабелча деиз. Апрель бетта цхьан дийнахь йоаккхаш кхиначул 10 процент дуккагІа я из.

Дебаш лаьтт производстве хьалха латтача доярхой мугІаргаш. Шерра ньржай царна юкъе доахангара йоаккха шура лаьхьарга социалистически яьх. Яьзе хІанз хьалха лаьтт доярхаш Эльдархано Пали, Даузова Халижат, Ибрагимова Хазбика, Домбаева Зура, Массанел лаьхьгІа да цар кхаьхьегама хьокхамаш. Царех хІаранг шоаш леладелча доахангІа апрель бетта планал соврІа бІаь-бІаь килограмм шура яьккхар.

ХІанз хьайбаш леладелрашца берриг шоай теркам тІадбхийтаб доакъарІа мамогга дикагІа пайда а эцара. Гурахь доакъара лаьрХІа йоаккхийча 60 гектара тІа дІабийна хинна муХх хІанзлехьа доахашца буабаьб хьайбаш леладелрашца. Дийнахь а бус а доажаду доахан. ХІаьта из ГІулакх йоккха опыт йолча бежа Іушта тІадилаьд. ІІадхІаьш тІехьожам доаттабу цар доахан дерригаш дика диза хилитара. Кьаьстта лоарХІаме да бийсанна доахан дажен цар салоІен хаиаш ийсна кьоастаеш. Цу гІулакха даим тІехьожам лоаттабу зоотехника Усманов Висиген шурий - товарни ферма бригадера Джабрилов Абусе Іиден.

ХІанз дерригІ доахан аьканарча лагере вІашаг ІтехА да. Цига доакъара лаьрХІа гурахь рожь дийнача кхаика доажаду доахан. Цул соврІа лагера гаьна доащаш да доакъара лаьрХІа кенаца эзь горохн хьажкІаьш дийна кхаш, Рожь дІаьнийнча доажадьыча тІехьаГІа, доакъара лаьрХІа йхьйола культурашт бийнача мотттигашка доажадергаш хьайбаш. Лоащца аьлча хьайбаШта баьцца коннейр вІаштІехьяьккхара йоккха" терко чьй совхозе. Из я хьайбай продукци алсамъяккхара, лоарХІаме резерв.

КІезнга да боахаме оаха лаьтта. Цудухьа доакъара культурашт дуХхагІа е йиш яц цига. Цар доахан доажадьыча кхашка сихха оаха а оахаш юха а доакъара лаьрХІа культурашт ІІІиоаьрга. Иштта 60 гектара тІа гурахь баьццара конвейера лаьрХІа ДІабийна хинна муХх бувабь бьынаб доахаина. Из лаьтта аха а ахьа доакъара лаьрХІа хьажкІаьш дІае болабеннаб совхоза механизаторашт.

УХх шера шоІлагІча квартале паччахьалхенга 170 тонн шура йоХка езаш ба совхоза хьайбаш леладелрашца. ХІаьта апрель бетта 60 тонн совгІа шура ехкир лар. Цул соврІа хІанз йоаккхаш йоІа шура апрель бетташа нийслича тІехь-тІехьаГІа лаьхдуш йоагІа. Цудухьа шеко яц хьалхара квартала плян ханна, паччахьалхенга шура йоХкара шоллагІча квартала плян а совхоза хьайбаш леладелрашца толамша кхоачашьргхилаьрХ.

М. ХАМАТХАНОВ.

ДОАЗОН ТІАРА САТЕМ БОАЦА ДЕНОШ

ФУ ДУВЦ ДОКУМЕНТАША

Советски Социалистически Республикай Союза паччахьалкхен доазув. Из лоаа кхаь океанах, тхьаь итт фордаь чаьх а даьнна иа, из уЛл шийтта мехкашара гІай а хинна: 60 эзар километр! Дийнахь а бус а хаоттай мичча бесса бале а из лорадду советски пограничникаша.

...ІажагІча бесса лестача чьаьз иттІагІча шерашкарча архивин папкаша, Сиілахь - бохкха Дай-мехка тІом болабеннача хьалхарча деношка доазон тІара саггота яхача доахкарен хоаннаьн ший - деношкарча кердача тетеннарчемен отчеташен лоацца а ма дарра я дувц бакьцара фуравашкан тохкача тІемаьгІ кхьаьгІаьлхалаьгІ чІоагІаьча фелахн.

«1922 шера хиоана 12 октябрь да яхаш тохкара ийарал Шильников керте латта 250—270 саг хьоьаь а волаш йола хІайтаьрдейски баьдь Китайскахьара вай территоре тІа а яьнна доазон тІарча «ЛовгайтІ» яхача поСте чухьийдай. Пограничникаша, цунах хаиаьгІа са я кхийна, доаз доаьхьаьь бандана. Боаьдоаь пайда а эцаш, дов юха а деш, аьттуа болашагІа йолча позицегахьа тІехьаьнца бьаьнаб уж, поселенаш кхьаьбаседа - малхбузенгахьа кхо километр дІаХо а бьанна оборона лаьцай дар, ца да луш ну бийсанна са хьаьа дІалаца ноаьийнйтай моастагІчун дІатаьдаь.

Сатоссаш постана новкъостала кхььчар эскадрона командира помощник Гожук керте а волаш йола 60 тур доаьа доашлой группа. МоастагІчоа дагадоаьдаш тІа а хьийда, доашлоца шоаш ма боаггІа атака яьй, поселкера ара а хлесса эккхаьвш иэ».

ТІом хьаьх хьалхарча шерашка пограничникашца чІоагІа чІета теха лоаттадора доазув, кхьчча меккий разведкаша хьаччуХийта шиннинш лаьхьуьгІ, - шоаш ПитрушенкоМоскин ГІаьрхоеч майра лорадора.

22 июне 30 шу дуз гитлеровски Германи СССР-ах лета. Хоанн ма дарра, дагадоаьдаш чуХьалхарча 30 минута доазол сесьа далха лаьрХІа хиннаб фашисташ. ЦхьаьбаккхаьгІ тІом болабеннача хьалхарча минуташка а доазонна. Іарга латтача эскара доакъойІи гарнизонийн тІемаоошца цхьаьна пограничникаша лоарХІаме корректнаш юкъейийхьай гитлеровски «блицкрига» плаьнаьта.

Ераш ца ГІулакх. Іоаьна 22 июне геттара Іайпийна доазон тІара хьаьхьаьна массехх донесеии.

Инарала Никольске Кишиневера хоам бора:

«2 ротаГа - ІІІаьхьачаьл волча моастагІчо 24 погранотряда 4-ча застана участке ГІолла доазол сесьа а ваьнна, 4-ча застаьвана го баьб. Мунятны районе моастагІчоаьгІ ГІоаьнна ГІоаьнна. 4-ча застаьвана ГІо дарра, 11-ча застава ГІо дарра, 11-ча застава ГІо дарра, 11-ча застава ГІо дарра вІаштІехьдаьхьхьаь».

Льовера инарала Хоменкое хоам бора: «26-гІен 28-гІен заставаш гонна юкъе дІаХо тІом беш я, 20-ча заставера 24-ча заставе кхочаьнца болча участке тІом латт. Гор. Червоннаьмна бомбаш чуйийттай массеск самолетоо... ШІеча Эскара бІу шаьрча арен тІа дІаьгІаболаьш латт.

Эскарен флотен тІемаоошца цхьана Москва, Ленинград, Киев, Одеса, Севастополь лорабай пограничникашца.

Сталинграда доазов тІом тІа даьхьа лаьцца пограничнийгІ пхе полкаш. 1942 шера 14 сентябре, гитлеровцаш Волгах дехьавоалача керттерча переправаца дуХьал дийлаача хаиа, воккхагІолча политрука Дукина командованеГІа йолча 79-ча полкацарчь шин батальоно, причалаш ІІІІаьрга а ца йоаийташ, шнаралп ІІІІаьрга 13-ча гвардейски дивизиера бІун доакъош дехьадоахиЖен тІом бе доладоийтьаьгІен Іалашдьаь. Хоаш ма дарра, ну доакхда дакъа ІІІІаьрга. Сталинград баььан долаш беча тІема эгтара саггоагІа йолча минуташка.

Сиілахь - боккхача Дай-мехка тІема летописа юкъе сийлен оагІув хьэьйЙ Дальни Востокен Средни Азен доазон тІарча бІуьнах вІашагІделлача 70-та арме. Цун дивизиена даьхьа лаьцад Курск дуте баьчча тІем тІа, тІом беш чаьхььаьннай уж Белоруссех, Польшах, Берлине дІаьхьаьчай.

Цу хана денз тхьаь яьх ину дьаьнеш. Цхьаьбаккха, дІаьхо бо... а кечеле лелаен хоаслоаьбе гІерташ шоаш леладу гІулакхаш хІаиз а дитадаш импернализма низанна. США-ca пар цхьаьгІен хоаен шерра хьайлаГІаьрга тІом бу СССР-ах кхьча социалистически мехкашен духььла. Из тІом цІаккхха ца хиннача боарманшка дІаьхьаьлаб, доралеІена кхьаьгІен, кердаГІа болча технически средствеех пайда а эцаш беш да из. Империалистически меккий разведывательна службашна Іаьлаьмте ІІІоаГІа уйла тІайохийт идеологически диверсеи леляяра. Цу доллача хамашца наІ цхьаь вІашдуьхьаьл отт советски пограничникашца. Ер я Кхулбеьхьарга доазон тІарча ,уж шера март бетта хьаийна телеграмма: «Майра, хьинаре, нийса ГІулакхаш чаьхдаьр бахьин долаш эсар ПитрушенкоГІоаьрг латтача доазон тІарча отрядо доазуз толладь виъ саг лаьцаь».

«Эсарашт Власенков, Филатов, Лисенков юкъе и болаш йола боккаГІболча контролерий группа. — хоам бора Одеский контрольно - пропускной пунктера,— кхьча мехкий туристски юга гІирсе чуа 15 эзар соврІа соме мацха контрабанда лаьцай. ІІІиа тохкам беча хана шеко йолаш хийттаР цхьаьхьа туриста оамалаш. Из, дІаГІаьжежача боккхоиа ГІоаьнна воле саг, костыляш лелаеш вар. Проверка ечА хана гучадьалцар, цун костыляш контрабанда дІа...юха кхаьхьара кийтьаьш йолаГІ тайпара контейнерашт йолга. Дукха яха дар ну уу доаллаш».

ХІаьта ніаьлаш дукха хо боацаш советски доазон кхьаьбаьхьарча цхьана участвера болаш, пачхьалкхенашта юкъера ГІулаьхдо ма дарра доазаш хила бесаш болча тІемахой - пограничникий хоалхаиечен бехкоклаьчеле бахьанаш.

Советски пограничникаш ма...шаре наХ ба. Массаза а кайча ба уж кІаливсачоа новкъостал де.

ХІаьта цу тайпара моттигаш доазон тІа дукха а ийслу. Масела, Тайжаче оксена доазон тІарча Краснодаранемин округа командоаьзе хоам бора: «1970 шера 17 марта Касатка яхача заливе Тайжаче оксена кьаьлаьсе да малхбузчьаьгІ-ца дакъа тІе чкъаьрий лупаш хиина кхьча мехкий массеск кема форд тохабалар бахьан долаш доХадьаь. Форда йисте кхесса массеск японски шхуна, оррига командаш— 40 саг — оаха кІаллаьрьккхай. КІаллаьрбаьхьа японски рыбакаш доазон тІарча застана помещеннаш дІатарбеІ, доРий новкъостали даа ІІаМен лоаттадеу. Залине кхы а массеск японски шхуна да шиъ ювкъе дерзадаь. Уж кІаллаьрбохаьрбола ГІулаьхаш ІІаХо даьн дІя.

Советиг Мехка деза доазув лорадара сийлаь декхар тІемаоошца - погранничкашца кхоачашдуьгІ цига мел бахача наха чІоагІІа новкъостал а деш. Царна хаддаьна новкъостал ду цигарча парнейин, советски, комсомольски организацеш.

Мехка доазон тІарчА районашца новкъостал деш массеск эзар шоай доІамагІа хьаьхина хьалхь дружинаш я, хІара дружинаш шоай, хІара деннарча кхьаьгІенаш ювлле а, ер шоай доІамагІа шийна да дІаГІаьгІ дуккхача хаданашца, хІаьта дуХхагІа йолча хана бокхьаьна хьеранца а дувзаденна доаьхьаьгІ.

Из ІІе ма дарра хьаьхьоч уХх донесене. «Хьун юкъера новкъа ГІолла доаХан лаьхьа воагІа, доазон кІистерца юрта ваХа Рассм Абдаьлла, хьалха хиина фронтовик, боккхача хена тІехьаьшка лечкъ всаллача цхьан саГа тІаиййсеннан. Цун бе доаллаш доаькъа ототтийй уре бІарградІаьнад дружинина. «Уккхазара гаьна дІяд доазув?» аьина шийГа хаттаР дьаьчул тІехьаГІа, малаш ца ховчо колхозхочугара моллеІа на Хіама йийхай. Вовзаш воаьшачуГа ше яа хІама дІаьхоаьлеш, уре бе доаллаш цун пхьарс хьаьлаьлаб Аьхьалбоє. ВІаьш качхаьзаь уж ийъ. Дружинеш, хот а ваьнна, доазув толха я дьь сехьа ваьнийр эставе воалаьаьь».

Мэшаран советски наьха сатемА лорабеш бода баьццара фуравашкан тухька тІемаоой, а шоай арІаІІІа, миччаьхьа церна новкъостала а боаГІа. «Апанский Темрюк» скин районашта тІаГІолла ураган тІехьийккхай, — яхаш дувц пхьаьн донесене. Іа, — Дерзкий лоаьн Іа. ІІаГІа а уйш хьекхаш хиннача миха суХал секунде 40 метр, хІаьта цкъаьл йолчА хана секунде 50 метр дийнай. Мичаеш хьийоаьдо проводаш дІаьхийташ, мехо, гаьнаш хершаьнь, ІІеІоошта тІера тхоаьнаш дІаьхийтаЕ. Якорашт а тайса заттА саьхьера боллачА хьа... а кхьаьен ма дарра. Ер ІІІоен кемашберда тІа кхаьісьа фордо.

Тревога а яь, оаргаГІбаьхьаб мориякаш - погранничникаш. Лоаьш са а доаьаьш, тІехьаращкан ГІолла доаГІаьчА пийлаьнна хиЛа а боаГІхаш, хьаьй деин кхьь ерсе кхьоьсаьн доаттабаьб дар урагана. КІаьлхарбаьхьа кхьччаьла ДІаьнгер біаььн наьх, дІаьхьхьаьр тонІнаьш мугьаьш, ну дьаьсе бесаЧа маьха тІамаьш чуйола сейфаш, паччахьалхен имущество».

Телеграммашен донесенешен дувц доазон тІарча іаьра деннарча хаЛачен сатем боацаЕен ГІулаьхеч. ТІемаоошца — советски доазув лорадерашца кхетаДу, Дьаьхо шоаеч тайша лоарХІаЕен бехкоткамен пост дІаенна хилар.

Петр ИВАНЧИШИН,
полковник.
(АПН).

СОВХОЗАШ ХУРГЙОАЦА

Юрта боахача Министерстера дуХхача совхозаша зенаш дуЗенан дир цу Министерстрана чуІоагІача 26 совхозах цхьаьттинг ДІадахьаьчА шера а. Цхьаьбаккхъ шорагера церига кІезнгагІа ду цар зенашц. Цу ГІулакха дикки новкъостал ду Министерстас чакхйоахача мероприятеша а, Масала цхьаьолча совхозашка кулгалде баккхийтаб цо хьинар доІа кагирхой. Иштта «Ермоловский», «Атагинский», № 1 йолча шурий, «Гойтинский», «Экажевский» кхьчча совхозашка хийцар кулгалхой. Цуо ТІехьаГІа холуш тоаделя дальар ГІулаьхьан лоашача хаІа. Йойда а беш чаккхьаьккхар цу совхозашца ІІІадаьхьа шу.

ДуГа леладелг я Гудермесски района «Стёпной» совхоз. Кулгалхой лелаРа хьІлар бахьан доаІан ДІадахьаЧа шера 207 эзар соме зе дир цу боахамо.

Массаза а зе дер цу хьаиоагІа «Назранновский», «Джалка», «Лермонтовский», «Ингушский» совхозаш. Кьаьстта дуХха зе ду Аухой-Мартановски районе «Лермонтовский» совхозо. Цу боахама директор хиннаЧа ноь. Арсаева кхьь шера вІаштта хІара заседане, совещане доаи тедар хьаГІадоаГІача шера ремтебельни хурГйоаца боахам, яхаш. Бакъда, ДІадахача шера зе дара «рекорд» оттайир совхозо: 1 миллион 686 эзар соме зе дир цо. Иштта зе деш кхы боахам хиннабаЧ республике уХх тІехьЬарча шерашка.

Боахамаш тІехьадисара бахьанаш малагІаш да?

Масала, «Назрановский» совхозера дарашц саьна дика лаьтташ долаш боахамаш кІезнга да республике. Йохьал пагтахьа маера оттаи цига. Культурашт дика хьуькьара меа шиъ тороиаш я. Цхьаьбаккъа лаьтта лелаДара культура лоха я оасарца кьовсам лоаттабаьр, эябь ахара агротехнически хаиаш тІехьаьшлІІт. Цул соврІа совхозе дуХхагІча хьаьна дуХха ялат доь йой хиннаьхь ча ца эцаш бальаи долаш.

Кхы дикагІа латташ совхозе хьайбаШ продукци йоккхигІа а. Кист-кастта хуьш цигА ца кадраш. Доярхаш чуІадаьхьо бахьан доаІаш хІара беттача Іаттагара юкъера лаьрХІача 1484 килограмм мара шура яккхаьнзар, дІадахьаЧа шера бІаь Іатта тІехьа 60 Іасилг мара хиЛаьнзар, 40 процент доахаш Іаьхьара дисар. Цунца дувзаденна хьайбай боахамо совхоза даь зе 285 эзар сом да.

Ма ца ГІулакхеГІа йоХкача хьайбай продукце мах лаьхбенабале а совхоза хьайбай боахамо даь зе 31! сомагА дІаьхьаьчар.

Ше вІашагІделлача кхойтта шера вІаІаьхьа а пайда деш хиннаЧ Шаььта района «Джалка» совхоз.

ХьалхагІа боккха боахам бар ю. ТІехьаГІа цунах хьаьььаьстар лаьтташ воагІа. Цола «Автурхинский» совхоз. Хеталора хІанз мукьаГІа аттача из баьннабай боахама кулгалдаре болх. Бакъда, боахамо ГІулакхаш тоаделлаьнзар.

Совхозин лаьташ а шекара снежа а кхенра мел эша хьалаш долаш ДалхьекхарГІа ший хезаеча механизаторша, хьажкІаш лелеРаша Зарпиева, Джамалова. Сандоева-свекла лелеча звенонА керт латтача Социалистически Къаьхьагара Турпала Мусليева. Тамаре, кхачар.

ХІаьта а боккхача маььерча культура —шекара свекла зе дир совхоза. Цун бахьан дар из діаЬов ха тІехьаьлйитар, эшшича тайпара парта Іуьнал ца дар, ханкхьа ну ца эцар.

ІЬсентябрь тІаккачаьлца діаЬу-ЬІІІа ПОЛИТРУКА ДУКИНА КОМАНДОВАНЕГІА ЙОЛЧА 79-ЧА ПОЛКАЦАРЧА ШИН БАТАЛЬОНО, ПРИЧАЛАШ ДІАКАРА А ЦА ЙОХИЙТАШ, ШНАРАЛП ЙОЛЧА 12-ЧА ГВАРДЕЙСКИ ДИВИЗИЕРА БІУН ДОАКЪОШ ДЕХЬАДОАХИЖЕН ТІОМ БЕ ДОЛАДОЛИЙТЬАЬГІЕН ІАЛАШДЬАЬ. ХОШ МА ДАРРА, ПУ ДАКЪА ДІАЬЖА ІІІАЬРГА. СТАЛИНГРАД БАЬЬАН ДОЛАШ БЕЧА ТІЕМА ЭГТАРА САГОТАГІА ЙОЛЧА МИНУТАШКА.

СИЛІАХЬ - БОККХАЧА ДАЙ-МЕХКА ТІЕМА ЛЕТОПИСА ЮКЪЕ СИЛЕН ОАГІУВ ХЬЭЬЙ ДАЛЬНИ ВОСТОКЕН СРЕДНИ АЗЕН ДОАЗОН ТІАРЧА БІУНАХ ВІАШАГІДЕЛЛАЧА 70-ТА АРМЕ. ЦУН ДИВИЕНЕНА ДАЬХА ЛАЬЦАД КУРСК ДУТЕ БАЬЧА ТІЕМ ТІА, ТІОМ БЕШ ЧАХЬЬЬЬННАЙ УЖ БЕЛОРУССЕХ, ПОЛЬШАХ, БЕРЛИНЕ ДІАХЬАЬЧАЙ.

ЦУ ХАНА ДЕНЗ ТХЬАЬ ЯЛХ ЦУ ДЬАЬНЕЧ. ЦХЬАЬБАККХА, ДІАХО БОЛА ЙОЛЧА ЛЕЛАЕН ХОАСОАЛАБЕ ГІЕРТАШ ШОАШ ЛЕЛАДУ ГІУЛАКХАШ ХІАНЗ А ДИТАДАЬ ИМПЕРИАЛИЗМА НИЗАННА. США-СА ПАР ЦХЬАЬГІЕН ХОШЕН ШЕРРА ЦХЬАЬЛАГІАРА ТІОМ БУ СССР-АХ КХЬЧА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ МЕХКАШТЕН ДУХЬЬЛА. ИЗ ТІОМ ЦІАККХА ЦА ХИННАЧА БОАРМАШКА ДІАЬХЬАЬЛАБ, ДОРАЛЕІЕНА КЪАЬГІЕН, КОРДАГІА БОЛЧА ТЕХНИЧЕСКИ СРЕДСТВАЕХ ПАЙДА А ЭЦАШ БЕШ ДА ИЗ. ИМПЕРИАЛИСТИЧЕСКИ МЕХКИЙ РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНА СЛУЖБАНА ІАЬЛАЬМАТЕ ІІІОАГІА УЛЛА ТІАЙОХИЙТ ИДЕОЛОГИЧЕСКИ ДИВЕРСЕИ ЛЕЛЯЯРА. ЦУ ДОЛЛАЧА ХАМАШЦА ПАЬ ЦХЬАЬ ВІАШДУЬХЬАЬЛ ОТТ СОВЕТСКИ ПОГРАНИЧНИКАШ. ЕР Я КХУЛБЕХЬАРГА ДОАЗОН ТІАРЧА ,УЖ ШЕРА МАРТ БЕТТА ХЬАЙНА ТЕЛЕГРАММА: «МАЙРА, ХЬИНАРЕ, НИЙСА ГІУЛАКХАШ ЧАЬХДАЬР БАЬЬАН ДОЛАШ ЭСАР ПИТРУШЕНКО ГІОАГІАЬРГА ЛАТТАЧА ДОАЗОН ТІАРЧА ОТРЯДО ДОАЗУВ ТОЛЛАДЬ ВИЪ САГ ЛАЬЦАЬ».

«ЭСАРАШТ ВЛАСЕНКОВ, ФИЛАТОВ, ЛИСЕНКОН ЮКЪЕ И БОЛАШ ЙОЛА БОККХАГІБОЛЧА КОНТРОЛЕЙН ГРУППА: — ХОАМ БОРА ОДЕСКИ КОНТРОЛЬНО - ПРОПУСКНОЙ ПУНКТЕРА,— КХЬЧА МЕХКИЙ ТУРИСТСКИ ЮГА ГІИРСЕ ЧУРА 15 ЭЗАР СОВГІЧА СОМА МАЬХА КОНТРАБАНДА ЛАЬЦАЬ. ІІІИА ТОХКАМ БЕЧА ХАНА ШЕКО ЙОЛАШ ХИЙТТАР ЦХЬАЬХА ТУРИСТА ОАМАЛАШ. ИЗ, ДІАГІАЬЖЕЖАЧА БОККХОИА ГІОХЦІЕНА ВОЛА САГ, КОСТЫЛЕШ ЛЕЛАЕШ ВАР. ПРОВЕРКА ЕЧА ХАНА ГУЧАДЬАЛЦАР, ЦУН КОСТЫЛЕШ КОНТРАБАНДА ДІАЬХХА КХАЬЬАРА КИЙТЬАШ ЙОЛАЬ ТАЙПАРА КОНТЕЙНЕРАШТ ЙОЛГА. ДУКХА ЯХА ДАР ЦУ ЧУ ДОАЛЛАШ».

ХІАЬТА ВІАЬЛАЬ ДУКХА ХА БОАЦАШ СОВЕТСКИ ДОАЗОН ХЬУЬЬЬЬЬАРЧА ЦХЬАНА УЧАСТВЕРА БОЕВОЙ ДОНЕСЕНИ ЭГА:

«Н. РАЙОНЕ ЛОАЛЛАХАРЧА ПАЧЧАХЬАЛХЕНГА, ДОАЗУВ ТОХКА Я ДАЬ, СЕЛЬА ЯЬЛЬНА КАРА ГЕРЕ А ДОАЛАШ ЮХА ЦХЬА САГ ЛАЬЦАЬ. ЛОАЦАЧА ХАНА ТХА НАРИДА МАССЕКАЗАШ ГЕРЕ ТЕХАР ЦО. ЦУНИЙ ДОН ЮХА ДИР ПОГРАНОТРЯДЕ... ВИЙНАЧУНГАРА ЙИЬ ПАТРОН ЧУ А ДОАЛЛАШ КАРА... ЙИЬ ЯЬККХАР. ТХА ВИНЦИНАТИНАГІА ИЗ ХАТАР ЦХЬАНА ТАХКА А ТЕХА ДОАЛАЛАРЧА ПАЧЧАХЬАЛХЕНЕРЧА ПОГРАНКОМЕССАРО МУСЛЕРАН ДЕЛЛ СССР-Я ДОАЗОНАЛ СЕСЬА ВОАЛАШ ВИЙНАР ШОАЙ САГ ХИЛАРА.

ДОКУМЕНТАША ДУЙ ПОЛИТИЧЕСКИ ХХЕТАМ ЛАККХА БОЛАШ, ПРОФЕССИОНАЛЬН ЮКЪЕ ДИКА ДОЛАШ, ПАЧЧАХЬАЛХЕНАШТА ЮКЪЕРА ГІУЛЯХЬАШ ЧА ДАРРА ДОВЗАШ ХИЛА БЕЗАШ БОЛЧА ТЕМАХОЙ - ПОГРАНИЧНИЙ ХОАЛЛАНЕЧЕН БЕХКОКЛАЧЕЧЕ БАХЬАНАШ.

Советски пограничникаш ма...шаре наХ ба. Массаза а кайча ба уж кІаливсачоа новкъостал де.

ХІаьта цу тайпара моттигаш доазон тІа дукха а ийслу. Масела, Тайжаче оксена доазон тІарча Краснодаранемин округа командоаьзе хоам бора: «1970 шера 17 марта Касатка яхача заливе Тайжаче оксена кьаьлаьсе да малхбузчьаьгІ-ца дакъа тІе чкъаьрий лупаш хиина кхьча мехкий массеск кема форд тохабалар бахьан долаш доХадьаь. Форда йисте кхесса массеск японски шхуна, оррига командаш— 40 саг — оаха кІаллаьрьккхай. КІаллаьрбаьхьа японски рыбакаш доазон тІарча застана помещеннаш дІатарбеІ, доРий новкъостали даа ІІаМен лоаттадеу. Залине кхы а массеск японски шхуна да шиъ ювкъе дерзадаь. Уж кІаллаьрбохаьрбола ГІулаьхаш ІІаХо даьн дІя.

Советиг Мехка деза доазув лорадара сийлаь декхар тІемаоошца - погранничкашца кхоачашдуьгІ цига мел бахача наха чІоагІІа новкъостал а деш. Царна хаддаьна новкъостал ду цигарча парнейин, советски, комсомольски организацеш.

Мехка доазон тІарчА районашца новкъостал деш массеск эзар шоай доІамагІа хьаьхина хьалхь дружинаш я, хІара дружинаш шоай, хІара деннарча кхьаьгІенаш ювлле а, ер шоай доІамагІа шийна да дІаГІаьгІ дуккхача хаданашца, хІаьта дуХхагІа йолча хана бокхьаьна хьеранца а дувзаденна доаьхьаьгІ.

Из ІІе ма дарра хьаьхьоч уХх донесене. «Хьун юкъера новкъа ГІолла доаХан лаьхьа воагІа, доазон кІистерца юрта ваХа Рассм Абдаьлла, хьалха хиина фронтовик, боккхача хена тІехьаьшка лечкъ всаллача цхьан саГа тІаиййсеннан. Цун бе доаллаш доаькъа ототтийй уре бІарградІаьнад дружинина. «Уккхазара гаьна дІяд доазув?» аьина шийГа хаттаР дьаьчул тІехьаГІа, малаш ца ховчо колхозхочугара моллеІа на Хіама йийхай. Вовзаш воаьшачуГа ше яа хІама дІаьхоаьлеш, уре бе доаллаш цун пхьарс хьаьлаьлаб Аьхьалбоє. ВІаьш качхаьзаь уж ийъ. Дружинеш, хот а ваьнна, доазув толха я дьь сехьа ваьнийр эставе воалаьаьь».

Мэшаран советски наьха сатемА лорабеш бода баьццара фуравашкан тухька тІемаоой, а шоай арІаІІІа, миччаьхьа церна новкъостала а боаГІа. «Апанский Темрюк» скин районашта тІаГІолла ураган тІехьийккхай, — яхаш дувц пхьаьн донесене. Іа, — Дерзкий лоаьн Іа. ІІаГІа а уйш хьекхаш хиннача миха суХал секунде 40 метр, хІаьта цкъаьл йолчА хана секунде 50 метр дийнай. Мичаеш хьийоаьдо проводаш дІаьхийташ, мехо, гаьнаш хершаьнь, ІІеІоошта тІера тхоаьнаш дІаьхийтаЕ. Якорашт а тайса заттА саь

ЛЕНИНИЗМА БАЙРАКХА КІАЛ

(Иштедоалар. Дєлкхур 1-чи оагІо тІа).

Коммунистически партен общественн кризисан дєгІаьхара ГІулахлахкан" яхача документа ТІа йиш ийзийнарг.

А. Новотный керте а латташ хиннича партен кулгалдаран соца карцаьхьа мах бамб обзийсто дєгІаьхара боарма, идеализаци кхи цун - моральнох - политическин цхьоаГІон боарма, аьлар Г. Гусака. Хеташ дар бакъволлуш санна хьаьвттаьлора. Кхоачамболлаш кхоьсам лоаттабаьлаг чухьарча катийбуржуазни тайнаш еш йоха воздействие а хІинъа иштта арахьара влияни а хьаьхьхьаш хинача, дєгІайоагІаш латтъача ахьтехьарча оппортунизмана.

Цу доллача ХІамша, аьлар докладчика, партен общественн халонан оттийр, формализм юкъєра парте чухьарча вахара, парте-члений докхкаГІолла хьара дьаьхкхар, социализмаша тарлуГойлаьнна ГІулаьнна ТІа чІаьнна машар лоаттабйр. 1967 шу юкъдаХачча хана ГучадаьлдаР партен общественн ціенхаштта кхиначу эттала.

"Партена мукулдаран дьаьхера эьал тоаДаш, хьалхарча секретара поста ТІара А. Новотный діаГІолга а чулоаш, дола хоадамболлаш дола ГІулахкаш - тоаДаш, дола хоадамболлаш дола ГІулахкаш - ТІаьнна партийнаьнна хьала ТІа - штар вай партена чухьара ГІулаХдаш. Из доо КПГ Центральн Комитето дийшар, 1968 шера хинача вай ямарорсн пленумаш. Тоо ТІа хьаьхьеХа. 1968 шера яьнаьрча КПЧ ЦК пленума ціенхашттара хьоаначамбоаПар діаХо чаХдоахарДолча политическин ГІулаХкий классоан хьоастаманш цо ца лир, дєгІаХуьзш латтача аьттехьарча оппортунизмаьн антисоциалистически тенденцешан лоаттабу наступательн, политическ, идеййн хьоьсам дєгІаБолаБара партн цо ТІаєрзаьнь ца хилар хиннилгра.

1968 шера хІаЛак хулача діаХоаначаш дола ГІулаКкаш оттара кертТєрча бахьанех цаІ дар. БелгалдаьккхЛар Г. Гусака, марксизма - ленинизман пролетарски интернационализман принципашца, ТІа-ТІа дУхкаГІа тайша болх бен партийнн вахара нормашн демократически центранизма принципашн тєлкеєш хиннА нах пАрчІ хулгалдєча органашка тІа-ТІа дУхкаГІа чунка хилар. ЦудухЬа партена кулгалдєча тІа-ТІа дУхкаГІа керте уттаР уж нах.

Партен пачахьалаьнна, деанш кьєстадара бокъонаш шоай бєкєхача А. Дубчика, О. Черника, Й. Смрковске, Ф. Кригела, кхьчар йохаьий вай социалистическ политическн система єрнга кертера звеньаш, Центральн Комитета Президиума, ХьаманаГойлаьнна органий, ХьаманаГ фронта ГІулаХкан.

Иштта латтар ГІулаХу экономикн лаьКье а, хьаьхьайкадир Г. Гусака. Хьаьхьа боХьам дєгІаБолаБара хулгаЛ ца деш сайІадаР. Шика тайнарча аьттехьарча аванторнєташца бє йоЛлийтаьр иннишатна.

Партенен хаЛьхьан эулам даьА А. Дубчикен цунна тІехьЛьаьттарашен, «демократически социализм» оалаш йолчун ревизионистски концепци діаЛьхьа а четташ. Контрреволюцие бєча иноа даГІа тІехьашка а бувлаш, цар ма дарца аьлча ниКъ мукъаБьахьб цунна, вогІча тайнара телладьаьА вай социалистическн лєхкарашкара ЬаДоаГІаш дола декхаьар, XIII сьєзда «аьКъа тІера дийннаб уж. кхьметтел антинарТійн высочаьнски сьєзда эулаМера платформа а хинна діаттача ликвидаторстваьхьа а бабинаБ. Советски Союзаьрера вай социалистическн цьхоаГІонхошкарен барт боаЛбе а, тІаьхьа иштта Чехословакке социализмана карагІдьаьнарш діаДаХа а деаш хинна контрреволюционн штаб Коммунистическн парте - пІеранІа - вІашаГІолга ГІийрЛаб ца сьєзде, аьлар Г. Гусака.

Цу хана событєн дєгІаьхара яьча обьективни анализо бакъъ, вай партийнА болча социалистическн цьхоаГІонхошкаьхьара - шиЛ ханнаьхьа интернационалнаьн новкъостал хиннадєнарг вай мелха болхлой классн кхьаьгачча хьалхьчаьн Іаьдал ййша хургхлаьр, белгалдьаьккхар докладчика.

Вой сьєзда - трибуна тІара ціаьхха а бакъбє бєзам а бо вай 1970 шера декабре КПЧ Центральн Комитето массава а раьза а волаш баьн єррнгача партийн хьаьлаьнаьн: «ПІхе социалистическн мехка сокьаничесн ВУ Чехословакеч чубар - чехословакин хьаьчєгамхой юкъарча хьашташа а ма яхкара хинна интернационалнаьн солидарностса акт ер. Цу интернационалн акто бовчара бакъар эьарш ках. Іалашдєр машарен сатийнен хьаьчєрара эьа чухьарен арахьарен эьаДаш. ЦоаГІлар социалистическн лагера малхбузьЬара доаЗонаш, доХаДар дуЬен цоллІаГІа тІемах хьаХиннарашу дукхача дагаЬ империалистическн воЬаРаьна лаЬрІаРарш.

Кризисний чоалхаьен юкъ белгалдєккхача хана, аьлар Г. Гусака ,тха безам да єррнгача парте цІеранІа, хьаьчєгача хьаьхьа дукхА хьаьгАйбрий цІеранІа ,ткх XIV сьєзде Совєтски Союза Коммунистически партена, Совєтски правительствена, хьалха а Хьоа-Хьайина а, ноа Брежнєн, кхьча социалистически доттаГІаьнта а хала хьаЛаш ТІаьттача хана социализма кхелах чехословакин коммунисташ хьєрабєнна хьаЛар, дукхача партийнн пачахьалаьнна кхєнййн деятелаша, дукхача коммунисташен хьаьчєгамхой коллективашен даь дєхар оаш кертадарш, из интернационалнн воЬаЬстол бахьаН доЛаш тха мехка гражданскн тІоми контрреволюции юхатохарах а социализма карагІдьаьнарш лорадарах а поаша дєг ГІара баркал ала.

Ревизионистскин тиннача бІаьхйн иизашта дуьхьал лоаттабаьлна хьоасама кертТєра - ленинскн хьєсал юхаметтаоттадара ,ТІаДерзадаь чаккдаьха ГІулахкаш. Партбилеташ хувнача хана кєрда партийн бІаьташ ДІаДенадаш парт членех пхеЛгІа даьХа соаГІа барашта.

Сьєздата хиам бє ййш я вай, белгалдьаьккхар Г. Гусака партийн бєчарш цун марксистск-ленинскн хьєсал юхаметтаоттадара, чухьара кризис ДаккхаГІа дєкхар ткохчаьнДаь хилараь. Политическин общественнн доаЬшоьлка, халкьа боахаме, Іалашоне, социальнн политикє консолидаци яра чаккдьаьха ГІулаХкех хьаьхинна ціа миллионашн бола хьаьчєгамхой тєшабир вай парте чакхбоаха ніжъ пайса хиларех, новкъостал дир болХхой классе, кооперативн ахарХой, интеллигенциє, кхьча кхьаьвгаьнй социалистическн строях, вай парте политикаХ бола тєшам юхаметтаоттабара.

Докладе ДокхХа даьХа ,парте экономическн политика декларацин ,т- хетадаьА Социалистическн общество ДІаХо массе оагІоарахьара дєгІаьхкувлара программа тІа, хьаьхкайкадир Г. Гусака, парте чаьстта уйла тІаьнна ГІулаХкаьгамхой материальнн духовнн хьашташ дукхаГІа кхоачанбоаГІа духьа хьалка боахам чІаьнна доРаделга ІаЛаШдарА а.

Дуьнен соціализма чІоаГІа лардий лара а цунна цхьаьн цун революционн хьаьгІар дукхА дуьхьа лоарХаме хьаст а ба империализмо ледадєча экспансионистски агрессивнн ГІулаХкий наьхьа тІара боаХлоарІаш дукхьаЛе ЛоаЬа Советски Союз. Цун Іалаьмате боккха экономическн тІемен иза, дуьнен хьаЛкьанта юкъєра авторитет. КПСС XXIV-а чІаьнда арахьарча политическн программа тІа хьаьхьєха машар дукха бєса ленинскн программа бахьан долаш социализмо таХан влияни ю дуьнен хьаЛкьанта юкъєра дєрнга деаш хьєстадара.

Вой сьєзде ГІаДдахан чІоаГІа ГІаьра долаш бакъвє йиш я вай, белгалдьаьккхар Г. Гусака, чехословакиаьхьа а советски ГІулаХкан массе оагІоарахьара юа хетта эта ца Іеш, дикалгаьха кхы а лаКхагІча боарам тІа даьгаьнна йайна. Чехословакє хьалха боаХама чІоаГІен цунца цхьана массе оагІоарахьарен, ший ларда тІа діаХо экономическн техническн дєгІаьхара, программа бІубєнна ГІоаьвар йиш йоха база я совєтски ніслагІа пятилетка.

Вай сьєзда декхар да, аьлар діаХо Г. Гусака, діахорча шерашка Чехословакн социалистическн новкъаьна дєгІаьхара ГІулаХкий декхарш белгалдар. Вай социалистическн обществе дєгІаккхьла хьаЛха-лаТТа низ ба а ба, эьрг а ба чІоаГІен дєгІаьнарш бола ворТаГІ ДІаХоаДарш дуьнен ГІулаХкашн кхьче - хьаьчєгамхой ГІоаГІоа класс я — бахача нахах 60 процент хІана лаЬаш ваьна цуьнан ко. Болхлой класса парт ца хиларах тарра вай парте - дєррнга ниЬаш ТІадохийтаргда болхлой классата хьаьлхе хулга чІоаГІаДа.

Империалистически дуьнешца доаЬуа долаш дах вай, цудухьа вай бокъо яц, хьаьхкайкадир ДІаХо Г Гусака, вай цхьоаГІонхошца цхьана къаьмнн пачахьалаьнна, ю лоЛаш а сотИ, цхьана строй а дорає кийча чиІа дєзалга цхьана а минута диЬе. Из декхар вай хьовчаЬлу Варшавски Договора членашн болча пачахьалаьнна цхьана ,чаккдоаха ГІулаХкашца, Совєтски Союзаьрча дохаргдоаЬача доттаГІаьнта чІоаГІа кор ПІотоотта а еш. ДіаХо Г. Гусака, белгалдьаьккхар профессиональ, Социалистическн хьагтрхой Союза, цун пионерски организацие бокхха доарХІам. Оратора ДІаХо лаьхха хьаьгІар ДІаьнна ГІаьра долчу мехкий хьалкьаьта юкъєра доттаГІаьнта чІоаГІадра юкъє докхха даьХа лаьЬача чехословацко - совєтски доттаГІаьнта Союз ца бьаьча балхха.

Г. Гусака ма барра бийцьр парте кулгалдаран организаторски доарХІам — социализм толаьнна дєГІаьхара бола тєшаме тоо. Парте иизен дєррнга вай тоаЬа-мийн тєшам, белгалдьаьккхар докладчика, — марксизма - ленинизмаН пролетарски интернационализмаН принципий ларда тІа ЛаТТа парте чІоаГІа политическ, организационн, идеййн цхьоаГІо хилар. Парте цхьоаГІо бахьан долаш лоаттабаьча ХьоасамА доарХІаМе даьХа ца, хІаьХа штта хургдаьлаш а да оппортунизмаН ревизионизмаН дєррнгача ГІулаХкашца, лоаттабєн бола принципиальн политическн идеййн хьоасамА.

Чехословакєн Коммунистическ парте ДІадаХача пхе шера хиннА чоалхаЬе дєГІаьахар, йоахар діаХо Г. Гусака, иштта ІаьХкьаЛ парте дуьнен хьаЛкьанта юкъєра ГІулаХкашТе ЧССР арахьара политикаьнен. ДІаяхача хана даь ГІаЛаТаш тахан тоаЬаьА. Цу дєаьхье ший эттара хьаЛхарА а ГІанара декхар ГІулаХкашца. Цу шера хиннча коммунистическн болхлой партий виКалий московски Совещанє яь выводаш чакхьяхара иза ма яхкачча новкъостал дарах. КПЧ-ен хьаьнарг даьХа ,лаьЬ марксизма-ленинизмаН пролетарски интернационализмаН ,ларда тІа коммунистическн революционнн болама ГІулаХкий цхьоаГІо. ЧоаГІаьхара ,ТІаьрзаьхьа ХІара иишшатнаьн.

Аьттехьарча оппортунизмаьен дуьнен хьаЛкьанта ю революционнн ,ларда тІа, ЛоаЬаьА. Из доо ЛоаЬаьА. Из доо ЛоаЬаьА. Из доо